

Varken hjärtan eller huvuden håller så länge som de skulle. Hjärtssjukdomar vid livets höjdpunkt har blivit epidemiska. Självmod är en av de främsta dödsorsakerna. Alla kulturens sjukdomar florerar.

Folk som förutsätts vara helt friska kan inte fungera normalt emedan de är fyllda av bekymmer. Vartionde barn som föds är predestinerat att hamna på sinnessjukanstalt. En undersökning har visat att var åttonde invånare lider av psykiska rubbningar av tillräckligt allvarlig art för att motivera behandling. Människorna betraktar hälsan ur rent materialistiska synpunkter, de tror att den är något som kan köpas för pengar som vilken som helst annan förnödenhet.

Det finns inget land där det är så bra att bli allvarligt sjuk, och inget där det är så illa att bli lindrigt sjuk. Droger och läkekonstens högsta tekniska resurser, avsedda för allvarliga sjukdomar, missbrukas för de mest obetydliga åkommor. Konsumtionen av droger har nått fantastiska proportioner och för många i denna pillerslukande nation har de blivit universalmedlet, som kan lösa alla personliga problem. Gud hjälpe detta folk när de nya kontraceptiska pillren verkligen slår igenom!"

Signaturen Grey i Svenska Dagbladet har i marginalen återgivit detta från en amerikansk kommentar till vissa undersökningar angående förhållandena i USA. Ingen hade väl tänkt sig något annat?

BOK- RECENSIONER

Jungfrutro och dubbelmoral

KRISTINA AHLMARK-MICHANEK. Cavefors 1962. 85 sid.

En liten bok som bragts att väcka uppmärksamhet med hjälp av en titel och lite journalistik. Stilen irrar just på gränsen till det vårdslösa. Det är kanske detta som skapat genklang hos några av den unga skribentens kolleger i pressen i hopp om en sensation.

Att inte behöva ta det så grundligt, det är väl inte så kinkigt med belägg och bevisföring. Man plockar ihop några lösryckta fakta och citat som passar, och struntar i sådant som omedelbart skulle kullkasta det som i ögonblicket tyckes och påstås. Skada om den ambitiösa flickan fick för sig att detta är sättet att förbättra världen. Hur som helst har hon gjort det så lätt som

möjligt för sig — återuppväckt något skräckslaget som inte längre finns och kallat det jungfrutro, därtill uppbådat chimären av en hel fiendearmé som trons, dubbelmoralens och "konventionernas" försvarare. Sen går man lös på väderkvarnarna. Vem försvarar och förklarar för dem av de stackars flickorna, som visst inte vill ligga med någon, som inte alls är mognare nu än förr, att de kan och bör tacka nej. Detta både av biologiska, psykologiska, sociala och etiska skäl. De skall kunna "hålla på sig" icke av okunighet och skräck utan på grund av vetenskap och i sund reaktion mot den busaktiga men tidsenliga konventionen att flickorna *skall* stå till förfogande även för samlag.

Inte försvaras de av denna falskmynterska. I sin brådska märker hon inte hur hon råkar klösa sig själv. Logik och konsekvenser ovidkommande, djupare analys likaså, det vimlar av motsägelser, något som brukar omöjliggöra både debatt och karriär.

Ivern avser väl att bidra till en slags högre värdesättning av den sexuella njutningen och att göra den erotiska tillfredsställelsen lika tillgänglig som en tallrik gröt eller en smörgås då och då. Visserligen är skriften ganska tunn, men "budskapet" borde ha uttryckts kortare. Större och bättre litteratur i ärendet finns det gott om. Som det nu blivit har en hop onödiga förvecklingar och lika många inkompetensbevis framlagts, som inte klarlägger någonting av värde utan mest förvirrar och ger ett sammanfattande intryck av oförstånd och anarki. Kritiken mot den lilla boken har senare gett anledning till förklaringar och en eftertänksfullisering som naturligtvis inte kan höja de utspelade kortens värde.

E. H.

Tar du på dig en roll, som du inte är vuxen, så blamerar du dig, samtidigt som du försummar den roll du kunde ha spelat.

Epiktetos

Den som bara har sig själv som mål i livet går i ett mörker som blir tätare och tätare.

Ivan Oljelund

Vill du naturens väg till verklig sällhet veta, hör här dess första bud — arbeta.

C. G. af Leopold

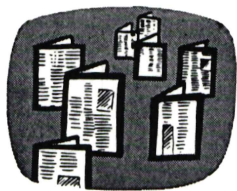
A. E. ELLIS. Bonniers förlag. Pris kr 26: 50.

En s. k. läkarroman, men inte av gängse glättad och romantiserad typ. Kanske man snarare borde kalla den patientroman, då huvudpersonen är en svårt tbc-drabbad ung Cambridgestudent. Miljön är alltså ett sanatorium, och läsaren måste här bli skeptisk. Vi känner miljön, vi känner de människor som vistas i detta dödens väntrum, och i antibiotikas tidevarv vet vi att sanatorierna i takt med vetenskapens landvinningar avfolkas och stängs. Men det är också detta det handlar om. Det privatägda sanatoriet i de franska alperna har sina sista patienter, av dessa många som insjuknat vid en tidpunkt då de hårdhänta behandlingsmetoderna är på väg att avlösas av antibiotika. Många och hårt engagerande i all sin grymma saklighet är skildringarna av smärtsamma undersökningar och operativa ingrepp med endast kortsiktig förbättring som resultat.

Det är den brittiske författarens debutroman och att den bär det självupplevdas prägel ger den både dess svagheter och dess resning; svagheter i vissa fall i bristen på distans, resningen i den förtvivlade intensiteten. Livet som en sträckbänk — med en bögare friskt vatten, i form av en stark kärleksupplevelse, framburen just när plågorna är som värst och döden som närmast. Paradoxen: lidandet blir meningsfyllt.

Detta torde väl vara den sista sanatorieromanen, och väl är det ur flera synpunkter. Den lungsjuke som till sist själv släcker livsgnistan går i graven tillsammans med en epok.

Elisabeth Husmark

UR PRESS-DEBATTEN

Aldringarnas situation som världsproblem

Den ekonomiska och sociala utvecklingen i världen har öppnat nya perspektiv och medfört nya problem för människor i alla åldrar. Framför allt är det kanske de äldre människornas förhållanden som blivit avglömda eller kommit att släpa efter i fråga om den upprustning som kommit andra till del. *Tidningen Arbetet* kommer med några reflektioner i anslutning till en rapport inom Internationella arbetsorganisationen. Där påvisas huru förskjutningen i ålderspyramiderna medfört att det för närvarande finns 45 miljoner fler personer över 60 år i världen än för 10 år sedan. Ökningen av antalet äldre människor kommer att gå ännu snabbare än den väldiga ökningen av nyfödda.

Det finns alltså stor anledning att intressera sig för åldrandets och de äldres problem. ILO-direktören trycker särskilt på diskrimineringen på arbetsmarknaden, ofta beroende på arbetsgivarens förutfattade mening om den äldres lägre arbetskapacitet. Rätt färskas undersökningar visar, att den äldre yrkesverksamma mer än väl kompenserar sin mindre rörlighet med större yrkesskicklighet och större pliktrohet mot företaget än de yngre ibland kan visa. De har därtill statistiskt lägre bortovaro-frekvens än de yngre.

Sverige hör till de länder där andelen äldre i befolkningen är stor, men å andra sidan har man i Sverige större förståelse för de äldres problem än i de flesta andra länder. Senast har detta tagit sig uttryck i möjligheten att variera pensionsåldern.

Diskussion om ungdomsvården

Det framgår av en redogörelse i Sociala Meddelanden att antalet platser vid ungdomsvårdsskolorna ökat från 728 till 966 under de senaste 3 åren. Samtidigt med denna ökning har därtill klientelet minskat något och antalet väntande hade vid sista årsskiftet sjunkit så långt som till endast 5.

Svenska Dagbladet är visserligen belåten med detta men hyser ändå betänkligheter i fråga om tolkningen av uppgifterna och beträffande framtidsutsikterna.

Föreliggande statistik ger emellertid också anledning till mindre optimistiska reflexioner. Lättnaden på ungdomsvårdsskolornas område har endast delvis vunnits genom att tillgång och efterfrågan på platser bragts i bättre reell överensstämmelse. Till icke ringa del är den en följd av att vårdtiderna förkortats. Den s. k. första vårdtiden uppgick 1958 till genomsnittligt 401 dagar. År 1959 sjönk siffran till 382, år 1960 till 328 och år 1961 till 297. Detta kompenseras inte av någon ökning av "resterande vårdtid" på skola eller vård utom skola; krympningen av tiden är tvärtom ett genomgående fenomen. Man har svårt för att tro att denna utveckling är en tillfällighet eller en följd av att sådana förhållanden de facto inträtt, vilka skulle göra en mera kortvarig behandling tillräcklig. Snarare förefaller det som om tiderna pressades enligt en plan, som tar föga hänsyn till konsekvenserna med avseende på vårdresultatet.

Det är känt och omvittnat att ungdomsvårdsskolorna efter hand har fått motta ett allt svårare belastat klientel. Genomsnittsåldern är inte så låg som man kanske ibland föreställer sig. Drygt hälften av de omhändertagna ungdomarna är vid utskrivningen 18—19 år, och cirka 15 procent har fyllt 20 år. Endast omkring en tredjedel är i åldern 15—17 år. I många fall har de intagna hunnit fixeras i allvarlig kriminalitet och vanart. Ser man till anledningarna till omhändertagandet skall man finna att en viss förskjutning ägt rum, vilken i sin mån vittnar om att det inte har blivit enklare utan snarare svårare att lösa återanpassningens problem.